

Fungování Soudu ESVO a řízení před ním

Abstrakt

Tato rigorózní práce se zabývá především fungováním Soudu ESVO, který je v rámci tzv. dvoupilířové struktury obsažen v Dohodě o Evropském hospodářském prostoru, justičním orgánem v pilíři Evropského sdružení volného obchodu. Soud ESVO byl vytvořen primárně na základě této dohody o přidružení, již je realizováno rozšíření vnitřního trhu o tři státy, jimiž jsou Lichtenštejnsko, Island a Norsko, tj. z pohledu Evropské unie nečlenské státy. Pro řádné fungování rozšířeného vnitřního trhu je zásadní tzv. zásada stejnorodosti, podle které musí být pravidla a jejich výklad v obou pilířích, pokud možno stejné. Samostatný soudní orgán v pilíři ESVO byl vytvořen poté, co Soudní dvůr konstatoval neslučitelnost primárního práva Společenství s původní verzí dohody, která počítala se zřízením společného soudu pro oba pilíře. Státy ESVO EHP v souladu s Dohodou o EHP přijaly samostatnou dohodu, kterou formálně vytvořily Soud ESVO, jemuž touto přiznaly, oproti Dohodě o EHP, ještě další pravomoci, mj. právo rozhodovat o výkladu Dohody o EHP v řízení o vydání poradního stanoviska, které je obdobou řízení o předběžné otázce v unijním právu.

Práce se nejprve věnuje historii Soudu ESVO, kterou ještě před jeho faktickým vytvořením zásadně ovlivnil posudek Soudního dvora č. 1/91 ze dne 14. prosince 1991. Dále reflektuje zejména změnu ve velikosti instituce co do počtu soudců v návaznosti na zánik členství některých států v ESVO. Poté je komplexně popsána právní úprava Soudu ESVO, včetně srovnání s příslušnými unijními prameny upravujícími fungování SDEU. Posléze se práce věnuje jednotlivým druhům řízení před Soudem ESVO se zřetelem na jejich specifika oproti srovnatelným procesním typům před unijními soudy. Následně rigorózní práce připomíná podstatná rozhodnutí Soudu ESVO, jimiž byly do práva EHP převzaty některé zásadní zásady práva EU. Poté práce pojednává o vztahu Soudu ESVO s dalšími významnými evropskými soudy, konkrétně se Soudním dvorem Evropské unie a Evropským soudem pro lidská práva. V případě unijního soudu je vysvětleno, zda a jakým způsobem musí oba soudy přistupovat k judikatuře svého protějšku v opačném pilíři EHP. U štrasburského soudu je mj. naznačeno, jak tento vnímá standardy ochrany lidských práv v řízení před Soudem ESVO. Závěrem jsou prezentovány úvahy autora ohledně budoucnosti Soudu ESVO.

Klíčová slova:

Soud ESVO, právo EHP, evropská integrace bez členství v EU.